Mr. M.F.H. Broekman & mr. G. Hoijtink[1]

Verrekening met een verjaarde vordering

Bb 2026/21

Verrekening is een handig instrument om overbodige betalingshandelingen te voorkomen. Daarnaast biedt verrekening een vorm van zekerheid en kan het een effectief verweermiddel zijn tegen een vordering van een wederpartij. In sommige gevallen kan zelfs verrekend worden met een vordering die al verjaard is. Artikel 6:131 lid 1 BW bepaalt namelijk dat de bevoegdheid tot verrekening niet eindigt door verjaring van de rechtsvordering. In deze bijdrage wordt het arrest van de Hoge Raad van 23 januari 2026 (ECLI:NL:HR:2026:93) besproken dat over de reikwijdte van deze bepaling gaat. Ook wordt ingegaan op mogelijkheden om contractueel af te wijken van de wettelijke regelingen van verrekening en verjaring.

1. Inleiding

Is een schuldenaar bevoegd tot verrekening van zijn schuld met een vordering als deze schuld pas ontstaat nadat de vordering is verjaard? Deze vraag lag voor aan de Hoge Raad, in een collectieve actie op grond van artikel 3:305a (oud) BW tussen Ennatuurlijk B.V. ("Ennatuurlijk") en Stichting Reeshofverzet ("SRV"). SRV is een belangenstichting die is opgericht om in rechte vastgesteld te krijgen dat Ennatuurlijk zonder rechtsgrond een aansluitbijdrage in rekening brengt of heeft gebracht aan de verbruikers van door haar geleverde warmte.

Om deze kwestie te kunnen beslechten, diende eerst te worden beoordeeld of SRV kon worden ontvangen in haar vorderingen. Door Ennatuurlijk is namelijk bepleit dat SRV niet-ontvankelijk zou moeten worden verklaard, onder meer omdat de vorderingen van de achterban van SRV verjaard waren en SRV daardoor geen althans onvoldoende belang bij haar vorderingen zou hebben. Dit belang zou echter wel aanwezig zijn als de verbruikers hun verjaarde vorderingen nog kunnen verrekenen met hun schulden aan Ennatuurlijk.

Artikel 6:131 lid 1 BW bepaalt dat de bevoegdheid tot verrekening niet eindigt door verjaring van de rechtsvordering. In zijn arrest van 23 januari 2026 (ECLI:NL:HR:2026:93) kraakt de Hoge Raad een noot over de reikwijdte deze bepaling.[2] In deze bijdrage wordt dit arrest besproken en wordt ingegaan op mogelijkheden om contractueel af te wijken van de wettelijke regelingen van verrekening en verjaring.

2. Juridisch kader

2.1 *Verrekening*

Wanneer een schuldenaar die de bevoegdheid tot verrekening heeft, aan zijn schuldeiser verklaart dat hij zijn schuld met een vordering verrekent, gaan beide verbintenissen tot hun gemeenschappelijk beloop teniet (artikel 6:127 lid 1 BW). Op grond van artikel 6:127 lid 2 BW heeft een schuldenaar de bevoegdheid tot verrekening, wanneer hij een prestatie te vorderen heeft die beantwoordt aan zijn schuld jegens dezelfde wederpartij en hij bevoegd is zowel tot betaling van de schuld als tot het afdwingen van de betaling van de vordering. Uit dit wetsartikel volgt dus dat voor een geslaagd beroep op verrekening voldaan moet zijn aan de volgende cumulatieve vereisten:

(i) partijen moeten elkaars schuldenaar zijn (wederkerigheid);
(ii) de te vorderen prestatie beantwoordt aan de schuld (gelijksoortigheid); en
(iii) de schuldenaar die een beroep op verrekening doet, moet bevoegd zijn om:
   a. zijn schuld te betalen; en
   b. betaling van zijn vordering (de 'tegenvordering') af te dwingen.

Een ander vereiste volgt uit artikel 6:136 BW: de tegenvordering van de schuldenaar moet vaststaan of eenvoudig kunnen worden vastgesteld. Als dat niet het geval is, kan de rechter een vordering van de schuldeiser toewijzen, ondanks een beroep van de schuldenaar op verrekening.

De in artikel 6:127-141 BW neergelegde wettelijke regeling van verrekening is nagenoeg geheel van regelend recht.[3] Partijen kunnen verrekening dus bij overeenkomst uitsluiten of beperken, zoals zij ook verrekening mogelijk kunnen maken in gevallen waarin niet aan de wettelijke voorwaarden is voldaan.

2.2 *Verrekening met een verjaarde vordering*

Artikel 6:131 lid 1 BW bepaalt dat de bevoegdheid tot verrekening niet eindigt door verjaring van de rechtsvordering. Dit wetsartikel is een nuancering op de eis van afdwingbaarheid van de tegenvordering als bedoeld in artikel 6:127 lid 2 BW.[4] De bepaling veronderstelt dat de bevoegdheid tot verrekening bestond op het moment dat de rechtsvordering door verjaring teniet ging. Uit de bepaling volgt immers dat de bevoegdheid tot verrekening "*niet eindigt*" door verjaring van de rechtsvordering. Daarmee is bedoeld dat een tegenvordering die op een bepaald moment voor verrekening vatbaar was, ook kan worden verrekend als zij naderhand

1 Mariëlle Broekman en Gerben Hoijtink zijn beiden advocaat bij La Gro te Den Haag (m.broekman@lagro.com en g.hoijtink@lagro.com).

2 Parallel aan deze zaak loopt een procedure tussen Ennatuurlijk en een andere belangenstichting (Stichting Stadsverwarming Eindhoven). De Hoge Raad heeft ook in die zaak op 23 januari 2026 arrest gewezen (ECLI:NL:HR:2026:94).

3 *Parl. Gesch. BW Boek 6* (1981), p. 490. Zie in deze zin ook HR 21 november 1969, ECLI:NL:PHR:1969:AC4971 (*Hansen/Van der Meer*), *NJ* 1970, 179, Schuijling, *Verrekening (Mon. BW nr. B40)* 2019/57 en Krans & Wissink, *Verbintenissenrecht algemeen (SBR 4)* 2022/113.

4 Vgl. Faber, *Verrekening* (diss. Nijmegen), Deventer 2005, p. 85-88 en *Asser/Sieburgh 6-II* 2025/237.

is verjaard.[5] De schuldeiser die zelf vooralsnog geen vordering instelt maar afwacht of hij door zijn wederpartij tot nakoming wordt aangesproken, hoeft zich dus geen zorgen te maken over de nadien intredende verjaring van zijn verrekenbare tegenvordering.
Artikel 6:131 lid 1 BW berust op de gedachte dat verjaringstermijnen – in tegenstelling tot vervaltermijnen – *zwakke werking* hebben: verjaring tast de rechtsvordering aan maar niet het vorderingsrecht, en belet dus niet een beroep op de vordering bij wijze van verweer.[6] Maar is een rechtsvordering eenmaal verjaard, dan kan die vordering niet worden verrekend met een ná die verjaring ontstane schuld.

3. HR 23 januari 2026, ECLI:NL:HR:2026:93 (Ennatuurlijk/SRV)

3.1 *Casus*

Vanaf de jaren 80 van de vorige eeuw voorziet Ennatuurlijk duizenden woningen in Tilburg via een warmtenet van warmte, waarvan een aanzienlijk deel is gelegen in het stadsdeel Reeshof. Voor het realiseren van een aansluiting op het warmtenet gaat een aanvrager een aansluitovereenkomst aan met Ennatuurlijk. Deze komt tot stand door het invullen en opsturen door de aanvrager van een daarvoor door Ennatuurlijk aan de aanvrager toegezonden offerte. Op deze offerte staat de tekst: "*De totale kosten voor de nieuwe aansluiting(en) bedragen EUR [bedrag] incl. BTW*".
Na de totstandkoming van een leveringsovereenkomst stuurt Ennatuurlijk aan de aanvrager een welkomstbrief met bijlagen, waaronder de Algemene Aansluitvoorwaarden en de Algemene Leveringsvoorwaarden. In deze sets algemene voorwaarden staat de volgende definitie van vastrecht: "*de verschuldigde vergoeding voor het hebben en in stand (doen) houden van een aansluiting en het beschikbaar stellen van warmte en/of warm tapwater en/of koudevermogen*".
Vanaf 1981 bracht de vereniging van stadsverwarmingsbedrijven in Nederland jaarlijks advies uit over de hoogte van het tarief voor de aansluiting op het warmtenet en de levering van warmte. In deze zogenoemde Tariefadviezen werd uitgegaan van het 'niet-meer-dan-anders'-beginsel (het "NMDA-beginsel"). Dit NMDA-beginsel wordt toegepast voor de berekening van de aansluitbijdrage, het vastrecht en de warmteprijs en komt erop neer dat er een zodanig tarief voor de geleverde warmte wordt gevraagd dat het de warmteverbruiker gemiddeld niet meer kost dan bij gebruik van aardgas voor individuele centrale verwarming.
Volgens het Tariefadvies 2013 is de aansluitbijdrage een éénmalige vergoeding die verschuldigd is op het moment dat de woning op het warmtenet wordt aangesloten.
Vanaf 2012 heeft Ennatuurlijk op haar facturen naast de variabele kosten voor verbruik en het vastrecht ook een separate post 'bijdrage aansluitkosten' of 'aansluitbijdrage' opgenomen (hierna beide aan te duiden als: "aansluitbijdrage"). Voordien bracht Ennatuurlijk deze post als onderdeel van het vastrecht in rekening. Dat was voor de verbruikers niet zichtbaar op de factuur.
Hierna zijn verbruikers vragen gaan stellen over de tariefopbouw, zijn voorlichtingsavonden georganiseerd en is overleg gevoerd met de gemeente en met Ennatuurlijk. Ook zijn er procedures gevoerd, waarna met een groot deel van de verbruikers een vaststellingsovereenkomst is gesloten. Vanaf 1 januari 2014 heeft Ennatuurlijk de tekst van haar welkomstbrieven gewijzigd.
Op 19 juni 2017 is Stichting Reeshofverzet (SRV) opgericht om de belangen te behartigen van verbruikers van stadsverwarming in de gemeente Tilburg die voor 1 januari 2014 een aansluiting hadden op het warmtenet en geen vaststellingsovereenkomst met Ennatuurlijk hebben gesloten. Het gaat om circa 27% van de bewoners van Reeshof. Op 22 januari 2020 heeft SRV Ennatuurlijk gedagvaard en diverse verklaringen voor recht gevorderd om – verkort weergegeven – in rechte vastgesteld te krijgen dat Ennatuurlijk zonder rechtsgrond een jaarlijks geïndexeerde en rentedragende aansluitbijdrage in rekening brengt dan wel heeft gebracht bij de bewoners van de Reeshof en andere gedeelten van Tilburg.

3.2 *Rechtbank en hof*

Centraal in deze procedure staat de aansluitbijdrage die Ennatuurlijk in rekening brengt dan wel heeft gebracht aan verbruikers van door haar geleverde warmte. Meer in het bijzonder staan twee kwesties ter beoordeling. Allereerst stelt Ennatuurlijk de ontvankelijkheid van SRV aan de orde. Zij voert meerdere verweren aan op grond waarvan SRV niet-ontvankelijk zou moeten worden verklaard in haar vorderingen, waaronder het verweer dat SRV geen belang heeft bij de gevorderde verklaringen voor recht omdat de vorderingen van haar achterban zijn verjaard. Vervolgens ligt de vraag ter beoordeling voor of de met Ennatuurlijk gesloten leveringsovereenkomsten een grondslag bieden voor het in rekening brengen van een bedrag onder de noemer 'aansluitbijdrage'.
Rechtbank Oost-Brabant verwerpt de verweren van Ennatuurlijk met betrekking tot de ontvankelijkheid van SRV en wijst de door SRV gevorderde verklaringen voor recht (grotendeels) toe.[7] Over het beroep op verjaring oordeelt de rechtbank dat tussen partijen niet in geschil was dat (een deel van) de bewoners ook na eind 2011/begin 2012 nog periodieke aansluitbijdragen hebben betaald (en nog steeds betalen) en dat de bewoners zich primair op het standpunt stellen dat deze betalingen onverschuldigd zijn, omdat een contractuele grondslag voor het in rekening brengen van de periodieke aansluitbijdrage ontbreekt.[8]
Een rechtsvordering wegens onverschuldigde betaling verjaart door verloop van vijf jaren na aanvang van de dag, volgende op die waarop de schuldeiser zowel met het bestaan van zijn vordering als met de persoon van de ontvanger bekend is geworden en in ieder geval twintig jaren nadat de vordering is ontstaan (artikel 3:309 BW). De verjaringstermijn begint te lopen op het moment dat de bewoners

5 Krans & Wissink, *Verbintenissenrecht algemeen (SBR 4)* 2022/121.
6 *Asser/Sieburgh 6-II* 2025/237, onder verwijzing naar: *Parl. Gesch. BW Boek 6* (1981), p. 216.
7 Rb. Oost-Brabant 26 januari 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:207.
8 Rb. Oost-Brabant 26 januari 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:207, r.o. 5.9.

daadwerkelijk in staat zijn een vordering geldend te maken.[9] Hieruit volgt volgens de rechtbank dat de vorderingen van de bewoners met betrekking tot onverschuldigd betaalde periodieke aansluitbijdragen over de afgelopen vijf jaren in ieder geval niet zijn verjaard, zodat SRV in ieder geval ten behoeve van een gedeelte van (de vorderingen van) haar achterban belang heeft bij haar gevorderde verklaringen voor recht.
Ennatuurlijk komt in hoger beroep van dit vonnis en grieft onder meer tegen het oordeel van de rechtbank over het beroep dat Ennatuurlijk heeft gedaan op verjaring van de vorderingen van de verbruikers. Gerechtshof 's-Hertogenbosch oordeelt dat deze grief faalt, omdat op grond van artikel 6:131 BW de verjaring van een vordering er niet aan in de weg staat dat een schuldeiser een verjaarde vordering verrekent met een tegenvordering die zijn wederpartij op hem heeft of krijgt.[10] Dat Ennatuurlijk op geen van de door SRV vertegenwoordigde verbruikers een tegenvordering heeft of kan krijgen, is niet gesteld of gebleken en ook niet aannemelijk gelet op de aard van de overeenkomst tussen Ennatuurlijk en haar verbruikers: een duurovereenkomst tot voortdurende levering van warmte tegen betaling van periodieke voorschotten op een in beginsel jaarlijks vast te stellen jaarafrekening. Vanwege de mogelijkheid van verrekening houden de verbruikers die SRV vertegenwoordigt (en daarmee SRV) dus een belang bij de vaststelling van een rechtsgrond voor het bestaan van een vordering op Ennatuurlijk, aldus het hof. Het hof komt tot de conclusie dat SRV kan worden ontvangen in haar vordering(en) én dat Ennatuurlijk zonder rechtsgrond een aansluitbijdrage in rekening brengt en heeft gebracht.[11]

3.3 *Hoge Raad*

Ennatuurlijk gaat in cassatie en klaagt onder meer dat het hof, door te overwegen dat op grond van artikel 6:131 BW de verjaring van een vordering er niet aan in de weg staat dat de schuldeiser die vordering verrekent met een tegenvordering die zijn wederpartij op hem heeft of krijgt, heeft miskend dat een schuldenaar alleen bevoegd is tot verrekening van zijn schuld met een verjaarde vordering indien deze bevoegdheid al bestond vóórdat zijn vordering verjaarde. Die klacht treft doel (rov. 3.2):

> "Art. 6:131 lid 1 BW bepaalt dat de bevoegdheid tot verrekening niet eindigt door verjaring van de rechtsvordering. De ratio van deze bepaling is dat degene die tot verrekening bevoegd is, zich veelal reeds als bevrijd zal beschouwen en pas aan het afleggen van de in art. 6:127 lid 1 BW bedoelde verrekeningsverklaring zal denken wanneer de schuldeiser hem aanspreekt tot nakoming van de verbintenis. De bepaling laat een bestaande verrekeningsbevoegdheid dus voortbestaan na het moment waarop de in verrekening te brengen vordering verjaart, maar schept niet een bevoegdheid tot verrekening van een reeds verjaarde vordering met een na de voltooiing van de verjaring ontstane schuld. Voor laatstbedoeld geval geldt onverkort het vereiste, opgenomen in art. 6:127 lid 2 BW, dat degene die zich op verrekening wil beroepen, bevoegd is tot het afdwingen van de betaling van de vordering waarmee hij zijn schuld wil verrekenen.
> Het oordeel van het hof dat op grond van art. 6:131 BW de verjaring van een vordering er niet aan in de weg staat dat de schuldeiser die vordering verrekent met een tegenvordering die zijn wederpartij op hem heeft of krijgt, is derhalve in zijn algemeenheid onjuist."

In lijn met de conclusie van A-G Hartlief vernietigt de Hoge Raad het arrest van Gerechtshof 's-Hertogenbosch en verwijst het geding naar Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ter verdere behandeling en beslissing.

4. Belang voor de praktijk: contractueel maatwerk

Met het arrest bevestigt de Hoge Raad de – beperkte – reikwijdte die in de literatuur al werd gegeven aan artikel 6:131 BW: slechts een eenmaal verkregen bevoegdheid tot verrekening blijft bestaan na verjaring.[12] Verrekening van een verjaarde vordering met een na de voltooiing van de verjaring ontstane schuld, is niet mogelijk.
Een voor de praktijk relevante vraag is in hoeverre in overeenkomsten en/of algemene voorwaarden kan worden afgeweken van artikel 6:131 lid 1 BW. Het vereiste uit artikel 6:127 lid 2 BW dat de schuldenaar bevoegd moet zijn betaling van zijn vordering af te dwingen is immers van regelend recht.[13] Om een voorbeeld te noemen: in artikel 25 van de Algemene Bankvoorwaarden 2017 is bepaald dat de bank ook mag verrekenen als de vordering van de bank of de vordering van de klant niet opeisbaar is, of als de vordering van de bank voorwaardelijk is.[14] Denkbaar is dat met een nog ruimere formulering ook verjaarde vorderingen binnen de reikwijdte van de verrekeningsmogelijkheid gebracht kunnen worden. Bijvoorbeeld zou opgenomen kunnen worden dat, in afwijking van artikel 6:127 lid 2 BW, niet-afdwingbare vorderingen (in welke vorm dan ook) vatbaar zijn voor verrekening. Zo kan worden overeengekomen dat een reeds verjaarde vordering met een na de voltooiing van de verjaring ontstane schuld verrekend kan worden.
Andere vormen van contractueel maatwerk zijn ook mogelijk. Zo kunnen partijen bijvoorbeeld, in afwijking van het in artikel 6:127 lid 2 BW neergelegde wederkerigheidsvereiste, afspreken dat de schuldenaar bevoegd is zijn schuld aan de schuldeiser te verrekenen (i) met een vordering die hij op een ander dan de schuldeiser heeft, (ii) met een vordering van een derde op de schuldeiser of (iii) met een vordering van een derde op een ander dan de schuldeiser.[15] Ook

9 Zie over de aanvang van een verjaringstermijn van een rechtsvordering uit onverschuldigde betaling: HR 16 mei 2025, ECLI:NL:HR:2025:761, r.o. 3.2.3, *JOR* 2025/160, m.nt. F.P.C. Strijbos.
10 Hof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2262, r.o. 5.7.
11 Hof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2262, r.o. 5.31.
12 Zie de verwijzingen in voetnoten 5 en 6 hiervoor.
13 Rank, in: *T&C BW*, commentaar op artikel 6:127 BW.
14 Zie: www.nvb.nl/media/1840/000947_abv2017-uitgebreid.pdf.
15 Rank, in: *T&C BW*, commentaar op artikel 6:127 BW.

kunnen contractuele afspraken worden gemaakt over de volgorde van de te verrekenen verbintenissen.[16] Een andere bepaling die in de praktijk veelvuldig voorkomt, is dat betaling moet geschieden zonder verrekening.[17]

In dit kader verdient opmerking dat een beding in algemene voorwaarden dat een aan de wederpartij volgens de wet toekomende bevoegdheid tot verrekening uitsluit of beperkt of aan de gebruiker van de algemene voorwaarden een verdergaande bevoegdheid tot verrekening verleent dan hem volgens de wet toekomt, op de 'grijze lijst' staat (artikel 6:237 sub g BW). Dergelijke bedingen worden in algemene voorwaarden bij B2C-overeenkomsten dus vermoed onredelijk bezwarend te zijn. Het is dan aan de gebruiker van deze algemene voorwaarden om het tegendeel te bewijzen. Voor B2B-overeenkomsten geldt de grijze lijst – behoudens reflexwerking[18] – niet, maar kunnen dergelijke bepalingen hun grens vinden in artikel 6:233 sub a BW (onredelijk bezwarend beding in algemene voorwaarden) of artikel 6:248 lid 2 BW (beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid).

Ook wat betreft de lengte van verjaringstermijnen is – binnen zekere grenzen – contractueel maatwerk mogelijk. Zo kunnen in overeenkomsten verjaringstermijnen worden opgenomen die korter zijn dan de wettelijke. Om verjaring van zijn vordering door het verstrijken van de verjaringstermijn te voorkomen, kan de schuldeiser de verjaring vóór het einde van de verjaringstermijn stuiten (artikel 3:316-317 BW).[19] Verjarings- of vervalbedingen van korter dan één jaar staan echter op de 'zwarte lijst' (artikel 6:236 sub g BW) en worden, voor zover deze in algemene voorwaarden bij B2C-overeenkomsten staan, als onredelijk bezwarend aangemerkt. Een contractuele verjaringstermijn die langer is dan de wettelijke, houdt een afstand bij voorbaat in om een beroep op de wettelijke verjaring te doen voordat de contractuele termijn is verstreken, en is op grond van artikel 3:322 lid 3 BW nietig.

16 Waarmee op voorhand de in artikel 6:137 jo. 43 BW bedoelde aanwijzing wordt vastgelegd; zie hierover bijv. Klomp, in: *GS Verbintenissenrecht*, artikel 6:137 BW.

17 *Asser/Sieburgh 6-II* 2025/223.

18 Zie over reflexwerking: Hijma, Van Dam, Van Schendel & Valk, *Rechtshandeling en Overeenkomst (SBR 3)* 2022/245.

19 In geval van contractuele verjaringsbedingen zijn de wettelijke regels over stuiting naar analogie van toepassing. Zie: Krans & Wissink, *Verbintenissenrecht algemeen (SBR 4)* 2022/325.